

Szakmai beszámoló az NKA 3513/00458. sz. pályázat teljesítéséről

Buda város tanácsülési jegyzőkönyveinek regesztái 1708–1710. című szakmai kiadvány megjelentetése

Két évtizede kezdődött meg egységes elvek alapján a vármegyei közgyűlések és a városi tanácsok jegyzőkönyveinek regesztázása. Azóta számos megyei közgyűlési jegyzőkönyvről, valamint néhány városi tanácsülésről készült kötet jelent meg. Budapest Főváros Levéltára a legfontosabb korabeli városi dokumentumnak tekintett tanácsülési jegyzőkönyvekből ezt megelőzően két kötetet adott ki: az 1704–1707. közötti időszakról (Géra Eleonóra Erzsébet: Buda város tanácsülési jegyzőkönyveinek regesztái 1704-1707., Bp., 2009., közreműködő: Simon Katalin); majd az 1699–1703 között keletkezett jegyzőkönyvekről (Géra Eleonóra Erzsébet – Oross András – Simon Katalin: Buda város tanácsülési jegyzőkönyveinek regesztái 1699–1703, Budapest, 2015.) A jelen pályázat eredményeként megjelent kötettel immár a 18. század bonyolult és mozgalmas eseményekkel teli teljes első évtizedének legfontosabb városi forráscsoportja elérhetővé vált.

A jegyzőkönyvekben megőrzött roppant gazdag forrásanyagot a vonatkozó Munkautasítás alapján kialakult országos gyakorlatnak megfelelően közöltük a latin és magyar nyelven írt köteteknél alkalmazott alapelvek figyelembe vétele mellett, de az eltérő nyelvi (német, német-latin) specifikumokra tekintettel új regesztakészítési útmutatót dolgoztunk ki. A kötet elejére a tanácsülési bejegyzések értelmezéséhez segítséget nyújtó bevezető tanulmány kerül, melyben a szerző önálló kutatásaira támaszkodva próbál megvilágítani olyan kérdéseket, melyekkel eddig a várostörténeti szakirodalom egyáltalán nem vagy csak érintőlegesen foglalkozott. Önálló tanulmány (Nagy János munkája) tárgyalja Buda követeinek részvételét az 1708/09. évi „labanc” országgyűlésen. A korábbi kötetekhez hasonlóan készült archontológiai melléklet, a szövegben előforduló egyedi vagy nagyon ritka német és latin szavakból, kifejezésekből pedig külön jegyzék. Az első kötet megjelenése óta az egyetemi tananyag része, a bevezető tanulmányoknak és a bőséges jegyzetapparátusnak köszönhetően várostörténeti, művelődéstörténeti, jogtörténeti vagy akár gender témájú órákon is jól használható.

A jelen kötetben tárgyalt időszak (1708–1710), a Rákóczi-szabadságharc utolsó éveit, több szempontból is figyelmet érdemelnek: betekintést kaphatunk a császári haderő egyik legfontosabb ellátási központjának, téli szálláshelyének tekintett Buda városába, képet alkothatunk a polgári lakosság és a katonaság viszonyáról, megismerhetjük az egyes etnikumok, vallások közötti konfliktusokat. Az 1705-ben megtartott első választások után a frissen létrejött városi önkormányzat rögtön szembetalálta magát olyan problémákkal, mint a határban felbukkanó ellenség, a háború hatására kialakult gazdasági válság, melyet tovább mélyítettek a Buda fejlődését hosszú időre meghatározó természeti csapások: 1708 ínséges éve, majd 1710-ben a pestis és az ezzel járó vesztégzár. A jegyzőkönyvekből, az igazgatási és rendészeti kérdések mellett, fontos információkat nyerhetünk az egyes polgárokról, városlakókról (polgárfelvétel, hagyatéki ügyek, céhtagság stb.), a hétköznapi életről, a

természeti és az épített környezet viszonyairól, de akár a járvány elleni védekezés korabeli működéséről is.

A regesztákat – BFL IV.1002.a. 6-7-8. kötetek alapján, melyek tartalmazzák a tanácsülési jegyzőkönyvek fogalmazati és tisztázati példányait – Géra Eleonóra készítette el, aki szerzője és szerkesztője volt az 1704–1707. és az 1699–1703. évi regesztákat tartalmazó köteteknek is. A fogalmazvány és a tisztázati kötet között sok az eltérés (pl. kimaradt ülésnapok, elcsúszott és kimaradt bejegyzések, rossz dátumok, hiányzó nevek és egyéb adatok), ezért komoly feladatot jelentett a különbségek tisztázása és az eltérések okainak feltárása.

A napirendi pontokról ún. bő regeszták készültek, vagyis a magyar változat minden fontos információt tartalmaz, melyeket szükség szerint a lábjegyzetekben kiegészítettünk a vonatkozó levéltári anyagból és a szakirodalomból. A kötet célja, hogy az olvasók, felhasználók köre ne korlátozódjon a témakörben kutató szakértők szűk körére, hanem a rejtett információk szélesebb réteg számára is hozzáférhetővé váljanak. Az összeállítás és a jegyzetelés során elsősorban a szakma és az egyetemi hallgatók igényeit tartottuk szem előtt. A kötet egyben arra is rávilágít, milyen nagy jelentőséggel bír a forráskritika, s a vonatkozó iratok – tanácsi levelezés, törvényszéki iratok, végrendeletek, hagyatéki leltárok darabszintű átnézése – behatóbb tanulmányozása nélkül, csak a jegyzőkönyv szövege alapján számos téves következtetésekre juthattunk volna. A regeszták értelmezéséhez, tágabb kontextusba helyezéséhez nyújtanak segítséget Géra Eleonóra és Nagy János önálló kutatásaira épülő, máshol még nem publikált eredményeiket összegző bevezető tanulmányai. A kiadványt Oross András PhD, főlevéltáros, bécsi levéltári delegátus lektorálta.

A pályázati támogatást a kötet tördelési munkáinak egy részére és a nyomdaköltségére fordítottuk.

Megjelent:

Géra Eleonóra Erzsébet: Buda város tanácsülési jegyzőkönyveinek regesztái 1708–1710. Budapest, Budapest Főváros Levéltára, 2016. 336 p. (Budapest történetének forrásai 13.)

A pályázati beszámoló megtekinthető:

<http://hungaricana.hu/hu/nka-palyazati-beszamolok/>

<http://bparchiv.hu/statikus/palyazati-beszamolok>

Budapest, 2016. május 10.

Dr. Sipos András
főosztályvezető